

Energētikas kooperatīvs Neustadt an der Waldnaab pašvaldībā, Vācijā

Energokooperatīvi

Konteksts

Tā kā atjaunojamās enerģijas kopienu tiesības¹ ir iekļautas Eiropas tiesību aktos kā daļa no tiesību aktu kopuma “Tīra enerģija visiem eiropiešiem”², to loma, veicinot iedzīvotāju lielāku iesaistīšanos enerģētikas pārejas procesā, visticamāk, pieaugs. Starp dažādajām juridiskajām struktūrām, kas ir pieejamas enerģētikas kopienu pārvaldīšanai, “energokooperatīvi” ir izmēģināts un pārbaudīts modelis, kas ļauj pašvaldībām veiksmīgi strādāt.

“Kooperatīvs ir autonoma personu apvienība, kas brīvprātīgi apvienojas, lai ar kopīgi piederoša un demokrātiski kontrolēta uzņēmuma starpniecību apmierinātu viņu kopējās ekonomiskās, sociālās un kultūras vajadzības un vēlmes.”

Starptautiskā kooperatīvā alianse (2019)³

Kooperatīviem ir daži starptautiski saskaņoti principi⁴, un tie tiek organizēti, pamatojoties uz principiālu demokrātiju, kas bieži vien darbojas saskaņā ar principu “viena balss vienam dalībniekam”. Šādos gadījumos neviens akcionārs nevar veikt nesamērīgu kontroli pār kooperatīvu, jo balsstiesības nepalielinās, pamatojoties uz ieguldīto summu. Bieži vien pietiek ar nelielu ieguldījumu, lai kļūtu par kooperatīva biedru, kas dod balsstiesības turpmākajā attīstībā.

¹ Atjaunojamās enerģijas kopienas iesaista iedzīvotāju grupas, sociālos uzņēmējus, valsts iestādes un kopienas organizācijas, kas tieši piedalās enerģētikas pārejā, kopīgi investējot atjaunojamās enerģijas ražošanā, pārdošanā un izplatīšanā. Hunkin un Krell, 2018. [Policy brief: Renewable Energy Communities.](#)

Mērķi

Energētikas kooperatīvi piedāvā palīdzēt mobilizēt finansējumu atjaunojamo energoresursu mērķu sasniegšanai, vienlaikus iesaistot iedzīvotājus un citas ieinteresētās personas atjaunojamās enerģijas ražošanā un izmantošanā. Tie, kas parakstās kā biedri, var pirkt kooperatīva akcijas, kuram savukārt pieder atjaunojamās enerģijas iekārtas un ar laiku nodrošina ieguldījumu atdevi saviem biedriem. Pieņemot ka enerģētikas kooperatīvs rīkojas kā licencēts piegādātājs vai pārdod tādām, tā dalībnieki var arī iegūt piekļuvi vietēji ražotai zaļajai elektroenerģijai par taisnīgu cenu.

Finansējuma iespēju apraksts

Energētikas kooperatīvs ļauj ne tikai apvienot resursus ieguldījumiem, bet arī darīt pieejamas potenciālās vietas atjaunojamās enerģijas ražošanai. Piemēram, lai gan pieejamais jumta laukums atjaunojamās enerģijas tehnoloģiju uzstādīšanai pilsētā var šķist liels, privātās iekārtas bieži vien tiek ieviestas lēni, jo mājas jumts var nebūt piemērots vai individuālam īpašniekam var trūkt līdzekļu investīcijām. Pašvaldība var atļaut izvietot enerģijas ražošanas iekārtas valsts īpašumā esošās ēkās vai zemē. Sabiedrisko/rūpniecisko ēku lielle jumti ar labu slīpuma leņķi ir labi piemēroti, un tos varētu nodrošināt kooperatīviem par brīvu vai par ļoti zemām nomas izmaksām. Energētikas kooperatīviem nav jāaprobežojas tikai ar elektroenerģijas ražošanu, tie arī arvien vairāk

² Skatīt vairāk [here](#)

³ Skatīt vairāk [International Co-operative Alliance website](#)

⁴ Skatīt vairāk [International Co-operative Alliance website](#)

iesaistās energoefektivitātes projektos, pirmo investīciju finansēšanai izmantojot privāto kapitālu. Piemēram, efektivitātes pieaugums ielu apgaismojumā, e-mobilitātē un centralizētajā siltumapgādē.

Atšķirībā no ieguldījumiem akciju tirgū, indivīda finansiālais risks ir ierobežots līdz sākotnējam ieguldījumam, un atsevišķas akcijas parasti var nopirkt par salīdzinoši zemu cenu. Enerģētikas kooperatīvs ir atbildīgs tikai par savu biedru interesēm, nevis par ārējām pusēm. Vairumā gadījumu kooperatīvam būs vietējs vai reģionāls raksturs, kas nozīmē, ka tas var arī radīt spēcīgu kopības sajūtu. Pašvaldības līdzdalība papildus ieguldījumiem un finansiāliem ieguvumiem var palielināt uzticību visam projektam un piesaistīt lielāku iedzīvotāju skaitu. Vietējās pašvaldības var būt izcili enerģijas kooperatīvu veicinātāji, un tām ir būtiska nozīme, lai informētu iedzīvotājus par ieguvumiem.

Energokooperatīvu plusi un mīnusi

Galvenās priekšrocības ir šādas:

- Piesaistīts privātais kapitāls vietējiem enerģētikas projektiem.
- Palīdz gūt ieņēmumus, kas paliek vietējā sabiedrībā un ko var atkārtoti ieguldīt, lai risinātu vietējās (sociālās) vajadzības.
- Ievērojami palielina vietējo atjaunojamo energoresursu izmantošanas sociālo pieejamību.
- Nodrošina iedzīvotājiem piekļuvi vietējiem atjaunojamās enerģijas resursiem un enerģētikas pakalpojumiem.
- Rada iespējas sadarboties ar motivētiem vietējiem iedzīvotājiem, kuri var brīvprātīgi sniegt (tehniskas) zināšanas kooperatīvam.

Tomēr ir daži trūkumi, kas jāņem vērā:

- Galvenokārt kooperatīvs ir atkarīgs no to dalībnieku brīvprātīgas iesaistes, kuri ne vienmēr ir enerģētikas nozares profesionāļi un kuriem var pietrūkt pieredzes administratīvo šķēršļu pārvarēšanā.
- Sākotnējā kapitāla piesaistīšana var būt izaicinājums, ja potenciāliem dalībniekiem netiek pienācīgi darītas zināmas iespējas un ieguvumi.
- Enerģētikas kooperatīviem var būt grūti konkurēt ar pastāvīgajiem tirgus dalībniekiem lielākos projektos,

kur atjaunojamās enerģijas projekti tiek pasūtīti konkursa kārtībā.

Pašvaldības apvienojas caur energokooperatīvu

Atkarībā no valsts tiesību aktiem enerģētikas kooperatīvi var arī veicināt sadarbību starp pašvaldībām, kā tas ir bijis Vācijas dienvidu reģionā. “Neustadt an der Waldnaab” grāfistē 17 pašvaldības ir izveidojušas energokooperatīvu “NEW-Neue Energien West eG”, lai kopīgi īstenotu atjaunojamās enerģijas projektus⁵. 17 dalībnieku pašvaldības ir iegādājušās akcijas par vismaz 5000 eiro katra. Kooperatīva valdi vada trīs mēri, un konsultatīvajā padomē ir arī citi pašvaldību pārstāvji.

Lai nošķirtu vispārējo reģionālo lēmumu pieņemšanu par atjaunojamās enerģijas iekārtu izvietojumu no atsevišķu pilsoņu lēmumiem, kuriem varētu būt īpaša interese par fotoelektrisko iekārtu (PV) izvietojumu, ir izveidots papildu kooperatīvs “Bürger-Energiegenossenschaft West eG (BEW eG)”. Reģiona iedzīvotāji pērk šī atsevišķā kooperatīva daļas, kas ir piltiesīga NEW kooperatīva dalībniece, par vismaz 500 eiro. Līdz šim vairāk nekā 1450 cilvēku ir ieguvuši vairāk nekā 38 000 akciju. Kopumā abu kooperatīvu investīciju apjoms ir 56 miljoni eiro ar 20 PV iekārtām, kā arī vienu vēja parku⁶ un lielāku aktivitāti elektromobiļu uzlādes staciju nodrošināšanā pašvaldībās un centralizētajā siltumapgādē⁷. Kooperatīvs nodarbina vietējos uzņēmumus, no kuriem daudzi ir dalībnieki paši. Tas nodrošina vietējās darbavietas un rada reģionālos nodokļu ieņēmumus.

NEW eG sadarbojas ar licencētu elektroenerģijas piegādātāju (Grünstromwerke GmbH),⁸ lai nodrošinātu elektroenerģiju ar savu reģionālo tarifu par tainīgu cenu. Kooperatīvs arī piedāvā dalībniekiem priekšrocības, piemēram, lētākas konsultācijas par enerģijas taupīšanu, granulu iepirkumus privātmāju apkurei grupā un atsevišķu PV iekārtu īpašnieku apdrošināšanu.

Atbilstīgie pasākumi

- Investīcijas atjaunojamajos energoresursos
- Investīcijas energoefektivitātē

Šī fakto lapa ir daļa no finansējuma iespēju sērijas, kas atrodama šeit: [html-link](#)

⁵ Wieg et al., 2011. [Energiegenossenschaften Bürger, Kommunen und lokale Wirtschaft in guter Gesellschaft.](#)

⁶ Skatīt vairāk [here](#)

⁷ Skatīt vairāk [NEW website](#)

⁸ Neue Energien West eG, 2014. [Regionaler Ökostrom kommt gut an Nordoberpfälzer nutzen Sonnenstrom der NEW eG.](#)